

AKATALPA

Nisan 2012 - Sayı 148

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Mehmet Can DOĞAN

Cihan OĞUZ

BUZDA YÜRÜMEK

Celâl Hafıfbilek ile Ahmet Tüzün'ün getirdiği

İki tanıdığın öldüğünü duyunca
Öğrenmek için tam günü saati
Takıldım ağa
Tuhafsa tuhaf olur ya
Oldu da
Adımın yanına “vefat etti” yazıp
Verdim emri arama motoruna
Düşünce sadece yapmadım
Ayıp değil yapamadım da

Takıldı gözüm
Pencerenin bir kenarındaki çift camın
Bir tarafından çatlayışına
Ankara'nın ayazında
Düşünürken Antalya'nın
Aydınlık ve ılık sabahını
Uğurlamışım usul usul
Güleryüzlü ve insan canlısı
İki zarif adamı

Uzun sürdü kış bu sene
Sert bir bilgi de bırakarak geride
Düştü ilk iki cemre
“vefat etti” yazıp
Üçüncü cemrenin sonuna
Görsellerde ara
Dolaplarda çekmecelerde zarflarda
Yan yanaymışız bazı fotoğraflarda
Biliyorum insan
Değilse de yer değiştiren bir eşya
Ölümsüzlük duygusu veriyordu Antalya

Nedendir bilmem
Korktuğum insanlar var dünyada
Yanımdan geçerken cılız çalıların
Bir cıvıldaşma
Bir cıvıldaşma
Tipiye yakalanmış
Serçeler geliyor hatırıma
Canlılar var dünyada
Tek taraftan çatlamış
Çift cam gibi cansızlar da
Bunu da öğrendim
Ne ağ tekin ne de coğrafya

FACEBOOK ŞİİRLERİ

V.

Zile bastım. Hangi apartman? Hangi çıkmaz? Hangi ne?
Geri dönsem peşimden teneye çalacak yıldızlar
Oh olsun diyecekler, layığı buldu
Kapıyı omuzlasam, sen başka türlü yanlış

VI.

Dayan yumruğum
Dayan dayanabilirsen
İnmek için suratıma sırat'ıma

VII.

Aşk hep bir numara küçük geldi kalbime
Kimselere fısıldayamadım. Kendime bile.

VIII.

Ben diyorum ki, aşk unutmamanın mucizesi
Sen de, hatırlandıkça sızlar kalbinin zembereği

IX.

Kendime koşarken dolandı ayaklarım
Affet beni yarım şarkı
Sen de yarış atı hayat.

Adnan Akdağ, Hüseyin Alemdar, Yusuf Alper, Nilüfer Altunkaya, Suat Kemal Angı, Gökhan Arslan, Akın Art, Yako Asdeso, Haşmet Asilkan, Mithat Aslan, Ümit Aydın, Yılmaz Bozan, Sulhi Ceylan, Taner Cindoruk, Hüseyin Avni Cinozoğlu, Ergül Çetin, Rasim Demirtaş, M. Güner Demiray, Erdiç Dinçer, Mehmet Can Doğan, Öztekin Düzgün, Hasan Efe, Gültekin Emre, Mehmet Erikli, Seda Eriş, Mustafa Eroğlu, Gökhan Ertekin, İzzet Göldeli, Korkut Kabapalamut, Ozan Kaçar, Duygu Kankaytsın, Özge Kocatürk, Hüseyin Köse, Pierre Macherey (Çev: Utku Özmakas), Chan Oğuz, Gizem Okulu, Mine Ömer, Seyhan Özdamar, Mert Öztürk, Mehmet Rayman, Mustafa Burak Sezer, Kâzım Şahin, Turgut Tan, Ece Ürkmez, Reha Yünlüel.

Gültekin EMRE

KAYIP VALİZ

1
Biletini “alırsın,
Uçarsın”. Biletimi
Aldılar, uçtum.

Yıldız hayatların kaydığı bir gece
Dönüp bakınca düne
Gölün burnunun aktığı bir kış
Yanarım yanarım babamın ölümüne

Nehrin kaşlarının kalktığı bir yaz
Karanlık köyler damla sakızı
Ağaçların yapraklarını evden kovduğu bir güz
Gurbeti kardeş bilenlerin som hatıraları

Karnına bıçaklar saplanan rüyalar
Uzun sürmüş çocukluk kardan adam
Saçlarını Kafdağı’nda unutmuş rüzgârlar
Gemiler, kuşlar göç haritalarının arkadaşı

Küser dil parça parça olunca gönüller
Yüzlerini hiç görmediğim uzak akrabalar

Sardunyaya ıtır deme sakın buğdayı düşünüp
Geceye gündüz, yola dağ, denize aslan resmi gösterme
Susuzluktan imanı gevreyen portakallar gördüm
Narların karnının yarıldığı

Ay kırılır çatılarda
Düğün dernek vay vay
Ölüm uzunsa bir ömür kadar
Harfler köpürür, apılar kilitlenir
Bir yerlere gider bu nişanlılar
Gözü dönmüş yıldızlı
Pencerelere perdeler iner

Islığım dizi yaralı
Bisikletim yolunu kaybetti
Gözümde sen beşparmak
Saçları yanmış dağlar
Kadar acı verir bana
Senin uzaktaki resmin

Mert ÖZTÜRK

ORTA ŞEKERLİ DELİRYUM

Sardığım anılarla buram buram bir oda.
El ele tutuşmuş günlerim geleceğe sarkıyor naftalinli
Fırtınayı içime çektim bu gece, beynim tütsülü.
Her yanımla telve, her yanımla köpük.
Ben kahve oldum bu gece, kahve de ben.

Şubat sayımızda yayımlanan “Şizofrenşz Kovalamaca” şiiri Mert Özel’e değil; Mert Öztürk’e aittir. Özur dileriz.

Hüseyin ALEMDAR

HAMAYIL

El emeği göz nuru elim gözüm gövdeme kantat göklerdeyim
bilirim, insan emek ve alınleri iki yanıyla yükselir en iyi
anadan üryan bu iki yanımla ki gurbet tadında Anadolu
âh, her gurbete gözyaşı akrabası babadan gidilir!

Kan ve tâ’t ömrümün üçte ikisi ne kadar gitsem memleket izi
durduk yerde Bedri Rahmi şiir değil de türkü olur içime
[oturur
sabahları zeytin-ekmek tadı şehir-i Adıyaman her umudum
her öğlen en yanık sesimle Kırşehir değilsem bir Urfa
[türküsüyümdür
ülkeme nişâne her sözüm ekmek arası hüznün akşama sineme
[dökülür

Kalbim ellerim ve gözlerimden yapılmı, canım ayna diye
[okunur
bir gecede Samsun’u aşır soluk soluğa Hopa’ya mı varmışım
gömleği aşk harfi ömrü incir sütü lekeli bu Hüseyin
dudaklarında yanık bir türkü, göğe ve denize giyinik çakılır:
“Giresun’un içinde iki sokak arası
altı kurşun atıldı üç de bıçak yararı”
yedi kurşun da yesem değil yediklerim ne görsem dokunur

Annemin uğur diye boynuma taktığı bu hamayıl
çok fenâ Trabzon nasıl da Bedri Rahmi:
“Şairim / Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası
Ayak seslerinden tanırım
Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şairliğimden utanırım!”

Ah, babamı bilmem de annem eski bir ağıtçıydı bi’ vakit!

Reha YÜNLÜEL

CETVEL

süleyman relebi’ye...

bir kerrât cetveli yalnızlığında geçiyor dersler
iki nokta arasındaki en kısa yol
bildiğin yol oğlum diyor babam
noktalar büyüdükçe birbirlerine yaklaşıyor evler

uzunlamasına koysak dünyâlarımızı
sonra gezegenleri eklessek kuyruğumuza
bir dünyâdan bir dünyâya seke seke gitsek
düşmeden, devrilmeden, büyümeden

büyücülerin arasında yaktığımız kara sayılar
sıfır: yakılamayan! yıkılamayan!
aritmetik ortalamaların birliktelikleriye bu böldüğümüz
şen yalnızlıktır kesin, geometrik ortalamalarda güneşlenen,

içten içe yanan öcü bir ateş
bir hastalıktan muzdarip bir şiir bu şiir
heyhât! ateşe dayanmaz, ismiyle müsemma cismi
gel gör ki, elde kalan: bir matematikçinin sâhipsiz denklemi!

Kâzım ŞAHİN

ATIM DÜŞTÜ

atım düştü
rüzgâra kara bulanıp geldim az önce
yaralarım az ılık su istesem
dilime yansıyan ateş için
çevresini alıp giden kuşlar
aşka dönüp dururken

yolcusunu seven yol
atım düştü
kalakaldım
“taşın altında yaşayan kurbağa misali”
ertelenen sevinç aciz gövde
düştü yana uzunca

atımdüştü
savruldu dünyadan arka bahçeye
sızdı ıtır saçlarına sevgilinin
sarktı alıngan mevsim sabaha
gövde ağır gece kilitli
.....
dokunsam boşluğa
güzelliğe açılma kapı

Mustafa Burak SEZER

GECE BANDOSU

çıktılar takırtı tukurtularla,
sokak bir hayvan gibi gerildi
uzun uzun dağlara baktılar
evlerin üzerinden yükseliyorlardı
uykuya yatmış binaların arasından
yürüdüler takırtı

yüzleri erimiş madenlere benziyordu
hiçbir şeye benzemeyen sesleriyle bağırıp
ampülleri ve çöp bidonlarını devirdiler
sonra kirli sularda ayaklarını yıkadılar
sular biraz daha kirlendi
hacamat edilmiş ahbaplıklarıyla
biraz rakı, biraz tütün, biraz köpük içerek
çıkardılar ve biraz adam vurdular

çattılar cüzamlı ruhlarını
puşt tetiklere ve pis kokulu cüsseleriyle
bir kreşendo gibi üreyerek indiler ve geçirdiler
hınzırca köpürterek ağızlarını
çaldılar cızırtılı bandolar
paslı elbiseler ve kuduz ritimlerle
kirli sokaklara indiler ve sokaklar biraz daha kirlendi
sonra orospu yetiştiren yataklarına
döndüler tıkırtı, tıkırtı, tıkırtı
gibi hiçbir şeye benzemeyen isimleriyle.

İstanbul , 22 Ekim 2011

Yusuf ALPER

KAÇ

Yağmurun camları dövdüğü
İlkyaz gecesinde

Bir aşkın som yalnızlığı
Som yalnızlığı

Saf çocuk sevgisiyle
Daldan dala kelebek

Demokles kılıcı üstümde
Taziya tut tavşana kaç

Suat Kemal ANGI

KAR KÖRÜ TÜRKİYE

üşüyünce namluya bol gelen fişek üzülmeye
senin de evsafın biraz pirinç biraz nitrogliserin
şiirden söz edip aşktan söz etmeyen et
çiğ kalacak ne güzel gökteki cephanelik

günlerdir kar yağıyor
yoksa Tanrı mı evleniyor

cam çalılar şeytanın tırnakları horlayan ayılar
esneyen kardan adam ve kardan kadınlar
cin resimleri kedi iskeletleri boş ahırlar
savcılık bu havada çok pirim yapıyor
çizdikçe ürüyor müşahit kestaneler

kemiğini giyinmiş dilini sarkıtmış
yürüyor köpeklerin okuttuğu rüyada

adalet hatunun şusu özgürlük dayımın busu

Mehmet RAYMAN

KURULANMA

akıtmış ay ışığını yelesine
tanrı dağlarından beri
bir köprü gibi geçmişler
önlerine çıkan nehirleri

yazılmış şiirlerden
ağaran saçlarımı topladım
topuz yaptım enseme

gem vurdum tor atlara
bir bulut şahlanmıştı
adını rüzgar koydular sonra

bilmiş gibi atıldım ileri
ama hep saydım büyüklere
bir adımlık yoldan gelsem bile
kurularım atımın terini.

SÖZCÜKLERİN EFENDİSİ'NE MEKTUPLAR -1-

Nilüfer ALTUNKAYA

I.

Kimdir Sözcüklerin Efendisi?

Hepimizin geçmişi yanlışlarla doludur. Ahiret inancınız olsun ya da olmasın, bu yanlışların bazıları zamanla günaha dönüşür. Bazıları kabuk bağlar, unutulur. Bazılarıysa hiç eskimek istemez. Yeni kalır ve şimdiyle hesaplaşır.

Şairler, aşka akan yanlışlar gibi durur kadınların geçmişinde. Şair aldatmaz aslında, aşkı arar sadece. Kadın bedeni aşkın nesneleşmiş halidir olsa olsa. Tinsel olandır onun peşinde koştuğu, tensellikle örülmüş bir yok halini ararken aşk'ın. Uçuşan bir tül gibidir gece penceresinde. Gökler alçalmak, toprak uçurumlarla dans etmek içindir. Aşk içindir şiir. Öyle bilinmez kapıları aralar ki ölümle aşk el ele çıkar bir sevişmenin tere bulanmış sonrasından.

Ve şair bir başka uçuştur, tüm yırtıcı kuşlardan esirgenmiş. Ve şair bir uzun yol gibi durur zamanın genişleyen kıvrımlarında. Ve şair ateşle sınanır, sözcüklerle, ayrılıkla... Sevdayla...

Vaat edilmiş bir yazgı değildir onunki. Lanetlenmiştir olsa olsa. Onun bakışlarında gezinen ışık, kuytu bir hiçliğe dolar. Onun sesine sinen umut boş vermişliktir. Onun kimsesi yoktur. Yalnızlığının yalvacı olmayı öğrenmiştir şiirle. Şiir sarmaz yaralarını. Aldanişa alıştırmış belki, hepsi bu. Yaşama aldanmayı, insana aldanmayı öğrenir şair, şiirle. Belki ara sıra alçaktan uçmayı. Ya da terlemeden koşmayı...

Benim "sözcüklerin efendisi" dediğim şair, aşktan, insandan, yaşamdan şiir kadarını almayı bile başaramamış bir yanlışya dönmüştü. Bunun da anısı vardır. Ve anılarını unutan insan kendini de yarım bırakmış demektir.

Knut Hamsun, bilindiği gibi, Nazi yanlısı bir yazardı. Ben bu yandaşlığın biraz romantik olduğunu düşünmek isterim hep. Şehrinin işgali sırasında Nazilerden yana tutum aldığı zaman Yahudilere yapılanlardan habersiz olduğu vurgulanır. Ama bunca okunmuşluk içinde bununla ilgili bir kaynak gösteremeyeceğim. Kaynak gösteremeyeceğim bir başka konu daha var ki bu yazı dizisi de adını buradan alıyor. İşgal sırasında, bir Nazi Subayı, şehirde ilk yapılacak şey olarak, Knut Hamsun'ı ziyaret etmeyi uygun görür. Aralarındaki konuşma yıllar önce izlediğim bir TRT 2 edebiyat kuşağı filminden belleğimde yer etmiştir. "Siz sözcüklerin efendisisiniz. Sözcüklere hükmü geçen her şeye hükmü geçer. Bu yüzden öncelikle sizi ziyaret etmeyi uygun gördük." Elbette diyalogun tam akışı bu değil. Bu, filmin bende kalan sahnelerinden bir repliğinin özetlenmiş hâli.

Sözcüklerin efendisi olmak böyle bir şeydir işte. Şimdiye değin ne yazık ki bu ifadeyi yakıştırdığım kişilerden geri almak durumunda kaldım. Birisi epeyce uzun sürse de sonunda anladım ki o da sözcüklerin efendisi değil. Artık, sözcüklerin efendisi soyut bir imge-figürdür, benim için. Bilinsin ki o bir düşsel danstır. Bir imkânsızlıktır. Bir şiir için yollara düşmek, bir uçurum kenarında ölüme benzemektir. O benim çaldığım kapılardan yapayalnız dönüşümdür. Alabora olmuş teknelerde denize benzeyen özgürlük imgesidir. Ya da alabora olmak uğruna sahiplenilmiş bir özgürlük düşü...

Onu bir yanlış gibi bıraktım. Günaha dönüşmeden. Ve şiirle arımdı yokluğundan.

Eğer şair, sözcüklerin efendisi olmayı başarırsa sıyrılır kendi karanlığından. Benim sözcüklerimin efendisi böyle bir gerçeklikten beslenmiş bir sesleniştir işte...

Bir yok-şairdir, o.

II. Knut Hamsun Romanlarından

Sözcüklerin efendisini bende imgeleştiren Knut Hamsun olduğuna göre, bu ilk mektubumda onun romanlarından söz etmemek haksızlık olur.

Haziran alışık olmadığımız kadar yağmurlu geçti. Günün bunaltıcı sıcaklığı rüzgârla dolup taşıdı. Ve akşamüstleri nefes kesen bulutlarla doldu gök. Yağmur öylesine boşaldı ki bulutlardan toprak, neye uğradığını şaşırıldı. Böyle günlerde içimde darmadağın bir yorgunlukla doğayı dinlemeye heveslenirken yeniden okudum *Dünya Nimeti*'ni. İnsanın böyle bitmeyecekmiş gibi başlayan yazlarda yapabileceği en güzel şey değil midir, roman okumak?

1917'de yayınlanmış ilk kez *Dünya Nimeti*. Toprakla mücadelenin destansı öyküsünde, elleri sanki topraktan kopmuş bir adam can bulur. Sanattan arındırılarak sanata dönüşmüş, dirimsel bir dil kullanmıştır yazar bu romanında. "Bu kitap için Selma Lagerlöf, Hamsun'a şunları yazmış: 'Dünya Savaşı olurken; milletler, ordular yüzyıllardan miras bunca emeği kırıp parçalarken; yapıcının, çiftçinin, göçmenin yaratmaktan duyduğu hazla dolu kitabın çıktı. Liderlerin, milletlerin yakıp, yıkarak, kesip biçerek yeni topraklar, ülkeler peşinde kızıştıkları bir sırada, sen basit bir adamı, eline bir balta, bir de saban vererek kutsal bir savaşa yolladın; evvelce hiçbir kalemin tasvir etmediği bir savaşı bu: Toprakla savaş! Senin bu kitabın, dünya kuruldu kurulalı insanoğlunun gönlüne ferahlık veren tek şeyin, zahmetli yorgunluklar, sabırlı çalışmalar olduğunu; insanoğlunun ancak böyle çalışmalarla vücudunu zindeliğe, hayatını mutluluğa, ismini saygıya ve hatırasını ölümsüzlüğe ulaştıracağını ispat etti.'

Roman, cahil bir göçmen olan Isaak'ın basit, cahil karısı Inger'le birlikte, çorak ve haşın toprakları sabırla nasıl bereketli, yeşil bir yurt haline getirdiğini anlatır."*

Bir şairin mutlaka okuması gereken romanlar diye bir liste yaparsak, bu listeye mutlaka girecek bir roman, *Dünya Nimeti*... Ama Behçet Necatigil çevirisi ile okumak gerekliliğini de vurgulamalıyım hemen. Zaten kendisi de "Hamsun'u çevirmek benim için şiir yazmak gibi bir şey" dememiş midir?

Knut Hamsun'a dönmüşken bu yağmurlu haziranda *Göçebe*'yi de okudum. *Göçebe*, modern roman kurgusu açısından değerlendirilirse, yazar eksensiz bir anlatı olmanın çok ötesinde derinlikler barındırır. Bir kere yaşamı bir mekâna, bir yaşam biçimine saplanıp kalmamak olarak ele almanın özgürlüğü ve bu keşiş duyarlılığı öylesine yalın aktarılmış ki sabitin içinde durağan olmayanı, durağan olmayanın içinde sabiti yakalayabiliyoruz... Güncel yaşamın sıradan sınırlılıkları ile kuşatılmış şehir insanına katabileceği ne çok farkındalık var bu romanda. *Sidarta*'ya uzanan bir felsefeyle bağdaştırdım, bu göçer olmadaki arayışı ben. Ama göçebe hiçbir zaman yaşamın anlamını aramaz. Yaşamla öylesine iç içedir ki ve büyümlü bir duyarlılıkla yaşamı öylesine çözüvermiştir ki ondaki yolculuk tutkusu bambaşka nedenlere dayanır.

Açlık, onun açlıkla mücadele ederken yazdığı ve yazar olmak yolunda çabalayan bir gencin yaşadıklarından yola çıkarak, açlık ve insan psikolojisi arasındaki dar yollarda gezindiği, ünlü romanıdır. Ürpertici yalınlığı ve gerçekçiliğiyle bir unutulmazdır. Hamsun'a yazar olarak hak ettiği değeri katan bu romanda yazar, gerçeklik ve algılar üzerine neredeyse deneysel denilebilecek, insanı nesnellikle yakalama başarısına ulaşmıştır.

Evet, sözcüklerin doğanın bir parçası olduğu dünyalar kurdu Knut Hamsun. Böylece insanı, sözcüklere hükmederek aradı.

Bu yüzden, onun yaşadığı zamanların faşist iktidarının bir yanlısı olmasını hazmedemiyorum, sanırım.

III. Şiiri Tanımlamak

Zaman zaman şiiri kendimize göre tanımlarız. Zaman zaman şiirin tanımlanamaz olduğunu söyleriz. Bir şair arkadaşım şiirle ilgili tanımlamalarımı yazıp, göndermemi isteyince, yanıtım, şiirin tanımlanmasına pek sıcak bakmadığım, şeklinde oldu. O zaman neden “şiir diyorsunuz?” dedi, çoğul bir ifadeyle... Şiire “şiir” derken, elbette belirli sınırlılıklar koyarak onu bir anlamda tanımlıyor olabiliriz. Günümüzde yazınsal bir tür olarak şiiri tanımlanılmaz kılmak, kuramsal olarak doğru bir yaklaşım olmayabilir. Ama benim anlatmaya çalıştığım şiirin tür ya da biçim olarak tanımlanması değil ki zaten.

Henüz poetika oluşturmanın ne ciddi, ne titiz, ne özverili uğraşlar gerektirdiğinin ayrımlına bile varamayan ve belki üç beş şiiri belli bir beğeniyle karşılandı diye oturup şiir üzerine aklına eseni yazıp söyleyenlere bir tepki benimki. Aforizma düzdüğünü sanarak şiiri tanımlama saplantısından neden kurtulamaz kimileri? Şiir tanımlarının yeterince düşünülmeden söylenen özlü sözler kıvamında ve sakınılmadan paylaşılması hem dramatik hem de trajikomik geliyor bana.

Şiiri anlamaya çalışmak kadar tanımlamaya çalışmak da yeterince eski bir alışkanlık. O kadar eski ki ona yeni hiçbir şey katamamak adına bile bu çabadan vazgeçememek şiire yapılan bunca haksızlığın arasında kaybolup gidiyor.

Bu konuyu açmışken, Paul Éluard'ın *Şiirin Dolambaçlı Yolları*** adlı kitabından bazı alıntılar yaparak bitireceğim mektubumu.

“Ruha tenle dokunmaktan daha büyük mutluluk olabilir mi?”

“Çok yazmıştı, bedeni dünya denen mürekkebin içinde boğulmuştu.”

“Birilerine, bir şeylerden yakınmak gereğini duyduğum için yazıyorum, ölebilmek için, yaşam denen şeyden geriye bir ceset bırakmak gerekiyor, bunun için yazıyorum, bu satırlar benim ruhumun, aşkımın ve düşüncelerimin soğuk bir cesedi olsun.”

“Çapkınlar âşık olurlar, ama ozanlar taparcasına severler...”

“...kadın en büyük karanlığı da en büyük ışığı da düşlerimize yansıtan varlıktır. Kadın yazgısı gereği etkileyendir; kendininkinden başka bir yaşamda da yaşar; etkilediği ve esin kaynağı olduğu imgelemlerde tinsel bir düzende yaşar.”

“Birbirini sevenler eşsiz bir güzelliğe kavuşurlar, zamanda ve özde. Güzel gözler birleşir, anlaşır ve evren aydınlanır.”

“Çoktan beri bir türlü geçmek bilemeyen bir gün gibiyim.”

“İmgelem, dünyanın esesi, oynamakla eğlenmek arasında mekik dokur.

Dans edelim, şarkı söyleyelim...”

Yeni paylaşımlara...

Taner CİNDORUK

LİRİK

adamın karanfili bir şapkadan çıktığında
kadının bir yağmuru Madımda liriktir
tek bir duyguyu taşır yeryüzünün kalbi
insan denizlerin en eski çıplaklığı...

bir katil kendi ellerinde boğulur gider
rüzgâr ağaçtan ne götürüyorsa liriktir
su da liriktir kanın önünde, kırmızı da
meşenin aşığa kattığı gün ışığı da

uçurummuş bir kapıyı kapatmak
hayat gelmeyenlerle dolu
insanı en iyi bir mum bilir
orman da taşıyamaz bu ıssızlığı

sessizliğin en serin rıhtımı gözlerin
yağmurun akşama diyemediği...

martılar bulutlu havaları sevmezmiş gibi
vapur karşılar kadar lirik...

biz ne zaman bir giysiden konuşsak
temmuz o ara dilsiz
aşk ne zaman bir çocuktan sorulsa
hayat bir portakal

insanlar sözcüklerini giyindiği zaman
ateş böceklerine lirik olmak düşer

ay pencerenin en lirik halidir
göç trenlerin en buruk halii...

her şey bir yere yetişememek kadar;
kökü bu yüzden Doğudadır lirizmin...

gülmenin içinde bazı duraklar vardır
insanlar duraksızsa kirlidir;
kim ne kadar ölürsün ölsün
yaşamak korkunç bir lirikliktir...

Erdiñç DİNÇER

İNSANA KALIR

insana kalır
kuş ölüleri koparılmış güller
gece yarıları
sokakta gezen çocuklar
koyu bir ışığa sarılır

insana kalır
evlerin sessizliği
ve uyuyan çocukların
gözleri çekilmiş tül
mor bir hüznün gibi yayılır

ve elleri yoktur günlerin
süslü gösterişleri vardır
boşluğu insana kalır

temmuz iki bin on bir

*Behçet Necatigil, “Knut Hamsun ve Eseri” (*Göçebe*'nin önsözünden)

** Paul Éluard'ın *Şiirin Dolambaçlı Yolları* – Çev. Sevim Akten, Telos Yayınları

Gökhan ARSLAN

KİRAZLIBAHÇE

kiraz çiçeği açan bir kayısı ağacıydım sen
annen seni bir su damlasından yapmıştı
sen uyurken bozkırı aşılamıştı rüyana
içeriden büyüyen bir yara gibi
dışına taşımıştın kalbinin sesini
kim bilir hangi dağın elyazmasıydın da
gölgende eve yalnız dönen atlar oldu hep

güz geldi mi sevişmeyi unutan bir istasyon
sayfada tek başına kalmış bir harf
alınından öptün şehrin yalnızlığını
işaretler bıraktın ardında
denizi terk eden kum, artık dönmesin geri

annen dizlerinde büyütmüşü seni
saçlarını taramıştı kiraz dalıyla
işte oradaydı yenedünya, rüzgârın eğimi
yağmurun toprakta açtığı oyuk kadardın
evde kalmış kızların bir gece sabaha kaçtığı
kırlangıçlar doldurmuşsun bohçana
ağlamıştın sessizce giden günün arkasından

kiraz rengi açan bir kayısı ağacıydın sen
öğrenmiştin; her çocuğun kalbinde bir aralık vardır
babalar belki bir gün geri dönebilir diye

Gökhan ERTEKİN

ARPALARA YALVARMAK

çok erken oldu
Fransızca yağmurların altında ıslanması şakaklarımın
ya göle iç geçirirken kamaşırsa ergenliğinde kırlangıçlar
gökyüzü demeye gözüm varmıyor
zaten zenci bir ziyan cambazı nisan
eksiliyor hareleri sana bahsetmeyi unuttuğum gecelerimin
bu yol ancak benim bitli kafama yarar

ne kadar arsızdık
anahtar deliğinden gözetlerken içimizdeki kışları
kar sana bakmayı unuttuğum akşamları düşmeye başladı

halbuki ben sözcük olmaya uğraşan harflerden tırsardım da
ayaklarımı uzatacak beyaz bir kâğıt yoktu-
oysa kaç defter bitirmiştim sana baktığım zamanlar
bu gidişin dörde yakışır bilsen zemheride toplardın hüznünü
belki incinirdi musluklar gölle bir alakası olsaydı
ama her ağlamayı unuttuğumda sıkıştırırdım vanasını
acıların
sana suskunluğum kadar serçe beslerim-
kemiklerim sen kadar zarar

hadi düşecekse çılgın fazla bekletmeye gerek yok seferleri
gideceksek önce arpalara yalvar/
nerende tutuşursa güneşle oynadığım yerin
önce kare demeye bak

Seyhan ÖZDAMAR

TIRIM TIRIM İTİR İTİR

yaza keyfolduğumdan beri, yazı keyfolduğumdan beri yazı'm
birbirini deviren karıncalar odamın havasını şifreliyorlar sanki
bir son kıssa için bir son kıssa için bir kelebek uçu uçuştur
o bir tırtıldı, o bir tırtıldı hazırlandı hazırlandı uçu uçuştur,
o hamdı oluştu, itir itir tır tır bir andı;
tırım tırım'larımın yerini itir itir'larım aldı.

Nosradamus'un kehanetlerine yöneltilen neydi?
[Nostradamus ne diyordu?] olmuş ya da olacak olmuş
ya da olacak bir eylem bir eylem arasında kalmış
bir eğreti: iki tiranın hikâyesi
tırım tırım tırım tırım tırım tırım: [bir arayış sesi:]
HİTLER VE NAPOLYON HİTLER VE NAPOLYON

[R. Welch'in] Kehanetler kitabını okuyorum sanki
bu iki tiranın saç kısalığını birbirine benzeteceğim demek-
tir! [tırım tırım'lar itir itir'lar, itir itir'lar tırım tırım'lar
içinse] yazıya saplanmış bir göz ok, hem tırtıla hem
de kelebeğe dönüşmek zorundadır! sonradan anladım,
sonradan bir göz ok sonradan bir göz oku
desem odamın içi bomboş, yayından yeni çıkmış
bir göz okum desem bir göz okum
[biliyorum bu da bir karıncalanma olacak]
biliyorum bu da bir göz ok oku olacak yaylımdan yaylıma
yaylımdan yaylıma yaylımdan yaylıma
[yöneleceğiz] bir oku! bir oku! desem bu göz oku!

Ozan KAÇAR

DEVLET-ÇİÇEK, AŞK-KAR

ben sana çiçekler alırım
devlet çiçeğin rengine bakar
renkler sakıncalı bulunur
aşkımız soruşturmaya uğrar

sırtımdan öpme
kollarımda maaşlı mülk bekçileri
senin roman yalnızlığını nerden bilecekler
belki anlatırım karanlık odalarda, dinlemesler
mesai boğum olur damarlarında
sabah ilk beni döverler
karısına kusamadıklarıyla
üstümü kirletirler

devlet baba kefaletle maviyi ucuza verdi bu sefer
kıyamet alameti değilse çok tıraşlı hâkim
sakallarımı gençliğine benzetmiştir
git evine çorbana ekmek doğra ozan çocuk demiştir

ceketimi alır taban ağrılarımı severim
basınca göğün sakın çarşambasına

kulaklarımı bıraktım mülkün temeline
gövdemle duymaya geldim

Ocak.2012

Hüseyin Avni CİNOZOĞLU

DELİ KAN

kendini yaralamazsan
tutkun sana ihanet eder
kınında durmalı
şahdamara hamle etmedikçe bıçak

ıstırap çekme yeteneğini yitirdi ruhu
derisi aynı kaldı sadece toprağın aşındıracağı
tövbe etmeyecek kadar da asi büyük günahlardan
mutlu olmayacaktır ihtimal asrileştikçe şehir
mesela otuz yıl sonra kansere çare bulunsa dahi
kadınlara çelik penis naklini başaran tababet
Aushchwitz'den daha büyük cinayetler tasarlayacaktır
çünkü korkmuyor Tanrı'dan
bir bronz heykelden korktuğu kadar

deli kan damarda durmaz
soğuk gece bastırınca
toprak gibi kavi olmak için
kendiliğinden gözlerini kapatmalısın
Cevahir değilse mavuzerin Kızıldere'de Mahir değilsen

tırtıl bile kanat açar kelebek olup uçmak için ölüme
rençperlerin mahrum olduğu uçuşum ilmi
dokuz kariyeden kovulan marifet ehli
büyük bir vadiye bakan zirve
Robert Desnos'un gözlerinin karardığı
Nilgün Marmara'nın yükseldiği nihai kat

Ece ÜRKMEZ

TEF

Karınca evi. acıyla tekliyor
yağmurun sövdüğü ezgi
cadde boyunca. yalayıp
yutuyor oracıkta talihsiz
notaların pis kırıntısını
gazetede acı
bir haberin tazeliği
esirgesin saçları kumral acılığı da
çoraklığı üstünde ısıtan kumaşların

ben de acıyla tekliyorum çoktandır
tefte bir dolu karınca oynattıyorum
bu benim gecemi hafifletiyor
soyunuyorum
derin erik çizikleri
elma çukurları biliyorum kendimde
küçük bir bahçe bulduğumdan mı nedir
göle gül çalmayı öğreniyorum

hiçbir gül bırakmıyorum
yolunmadık ve aç

bu benim gecemi hafifletiyor

Mehmet ERİKLİ

ACI TANIKLIK

Durulmamaya doğmuş kadar bulanık sesler işliyor beni
İşitiyorum çirkin yüzleri, hevesleri ve daha neleri
Felaket yaklaşıyor dünyaya, evet bu bir doğal afet!
Isırganlar hayallerime giriyor, yılanlar sarmaşık çiçekleri
Eziyetle geçiyorum kalbimi ve aklıma eğiliyorum ki
Bütün geçitleri baltalansın makyajlı sevmelerin.
Ben huzursuz bir adamım, karnım doymuyor fakat
Aklım tok bütün savaş ilanlarına
Sesler iyiden iyiye iğneliyor kulak zarımı
Boz bulanık bir acı kıvrılıyor iç kulağımdan
İçinden sır deyip sakladıklarım gözleri oyuk bir sokağa çıkıyor
Hiç kimse hiç kimsenin umurunda değil
Hala bıçaklanıyor sırrımla bir kadın , o kuytuda
O kuytu bütün görmezlerin mezarı ve bir o kadar köhne
Herkes herkesin acısına tanık değil mi?
Değil mi ki bütün bu söylenenler hüzne aşına.

Mustafa EROĞLU

ZAMANIN AKLI

Sessizlik ki yumuşak, uzun, uğultusuz; bir dil
sürçmesi gibi çoğalır ağzımda. Bir ölüyle sevişiyorum
durmadan, saçları uzayan içimde.

Diyorum ki her şeyi bırakıp gitmeliyiz.
Sabahlarımız ölüm kokmadan daha... Bu kenti, sinemalarını
ve surlarını... Gider gibi bir şarkının en ihtiyar
zamanına. Belki naylon ölümler emziren kadınların keyfine.
Karanlık, korkunç, tekinsiz.

Sessizlik, sesimizi yutar. Kuşatır dalgınlığımızı.
Ve geçmişimiz ki bir akrebin intiharıdır artık.
Her gün yeniden başlar içimizdeki yangında.

Bırakıp gidelim her şeyi! Çarşıları, alanları, yangınları...
Kim bilir! Bir ovanın sevincine doğarız belki. Zamanın
aklımı çalar yarınımız.

Akın ART

GECEDEN

Gece dağın sorgusu,
çıplaklığı bir ovanın omzunda
bölüyoruz uykuyu
geciken trenlere.
Sesinin soyunduğu oluyor, nehirde
kentin asık yüzü,
kesesinden dökülen sözcükler dilencinin,
dört pelikan,
üç kök sigara ölüsü,
camdan gölgesi yeşilin.

Öyle keskin yıldızlar
öyle yapışkan keder.

İlgın ağacına yaslanmış sessizlik,
üzerini örtüyoruz
üşüyen yaprakların.

YİTİK ZAMANIN RUHU SARMALAYAN ŞİİRİ

Seda ERİŞ

Gün Lekesi, Hayal Yayınları Şiir Dizisine ait birinci baskısı Haziran 2010 yılında yapılmış Ümran Ersin'in ilk şiir kitabı. 2005 yılından bu yana yazdığı şiirleri bir araya getiren Ersin, bu kitaptaki elli şiirle okuyucunun karşısına çıkıyor. Sözü değil, herkesten farklı olarak sessizliği kutsayan bir şair Ümran Ersin. Bu sebeptendir ki sözcük kalabalığından kaçınarak, okuyucuyu yoğun imge bombardımanına tutmadan duru bir sürerlikte yazıyor şiirlerini. Bu şiirlerde yürek telleri zihni tutuşturan büyüyen etkisiyle hareket ediyorlar. Bir anlamda yelkovan kanatlı bir ata binen şiirin zamanla yaptığı yolculuktur Gün Lekesi. Ya da yapay zamanlara kanan şairin "gün yüzünden ürken filizleri" beklerken duyumsadığı gizler... Çıktığı yollardan gün lekeleri peşinde sizleri gözetleyen, izleyen bir şair Ümran Ersin.

Şair, arsız kent sorularının gökyüzünü yanıtız bırakıp gittiği yerde başlıyor şiir coğrafyasını arşınlamaya. Düşsel sanılanın gerçek olduğu yitirilmiş bir zamana ait şiirler toplamı Gün Lekesi. Ersin'in cümleleriyle "Şiirin o sonsuz ve özgür kıyısından bakarken" gün ışığıyla beslenen saklı günlere ve o günlerden kalma izlere ait "giz vurgunu bir çığlık"tır kitaptan yükselen çağiltılı ses. Dünyü yaşayan zaman kesiti şiirlere ağırlığını koyar. Burada söz konusu olan geçmişin salt gülümseten, iyicil yanı değildir, şairin "usulca okşadım kanasa da /onlar anılarım burada kalan o tek başına" dizilerinden de anlaşılacağı üzere beklentisizliğe çağırır da yaşanmış gerçek yine de vazgeçilmezdir. Bu yolculukta özlem, sitem, isyan ve hüznün duraklarında soluklanır şair.

Gerçeği imge potasında eriten Ümran Ersin bu sayede zaman tünelinin her bir kıvrımına rahatça süzülürken aynı zamanda beden ve bellek ikilemini de "tenimden ayrılışın adıdır zaman" dizeleriyle aşır. Çoğalan ve belleğe hapsolmaktan çıkıp görünürlük kazanmak isteyen anılar bir taraftan inatla yarını aşır, diğer yandan da şairi ürperten sanırların fısıltısına dönüşüyor. Düşsel olanla gerçeğin keşiştiği açmazda saklı bir kilide gereksinim duyan şair, dünyaya karşı açtığı sorgu penceresinin perdelerini bütün hiddetiyle bir daha kapamamacasına açar:

"her akşam/ kadeh kırmaya koşar nisan yağmuru/-çünkü kaldırmak gerekir/ağırlığınca bu hayatı/ ancak nedir/zavallı bir kadehin kuvveti/- bir şey vardı kasabanın denize uzak evlerinde/kapanmış odalarına insanlar/herkes derin uykusunda/duvarlar suskun/.../gün doğumu neden gecikir arada"(saklı kilit)

Şairin kelimeleri kimi zaman doğanın başlangıçta çok sesli ve bakır olan ama beşeri tahribata uğradıktan sonra çoraklaşan ve hincını, öfkesini o tahribatı yaratan biz insanlardan almaktan çekinmeyen suretini giyiner, bu oyunda tek başına açan çiçeklerin trajedisini yaşar, kimi zaman ölgün ağaçların kuru dallarında atar damarları, şırıldayan sesini kuşanır suyun. Şair hece hece solur bulutsu havanın göğünü. Kayıp vadileri yurtsar. Burada duygu yüklü şair duyarlığı ve inceliği, sosyal sorumlulukları yüklenen toplumsal vicdanla iç içe girmiştir.

"ırmaklar tanık yüzen yapraklara/toz duman tepelerin ardı/yağmursuz yıldırım/sessizdir işte bu yüzden/bir dağın itirafı/ ne başka renge dönüşmeyi bilir/ ne yeniden dik çizilmeyi/kayıp sayfaların özlemi harfler."(esrik harfler)

Akıl gözetlenmekten yorgun, parçalayarak yitirir kendini Ümran Ersin şiirinde. Karanlığın çağırısı, gizemin anlamı, yitik zamanın ruhu, bilinmezliklerin getirdiği yanılma ve bildiklerimizin ürküntüsü kitap boyunca zaman bağlamına içkin

parçalar halinde sunuluyor. Zaman- Doğa, Zaman-Varlık ve Varlık-Doğa ilişkisi karşılıklı hesaplaşmalar, sorgulamalar eşliğinde yeniden tanımlanır, farklı anlamlar kazanıp yeni alımlamalara açık hale gelir kitap boyunca. Her bir şiirde sorgu damarı boyunca atar, kendini hissettirir. Şair kimi zaman felsefi yöntemlerden de yararlanır, diyalektiği işe koşar:

"bildiklerimiz mi daha çok ürkütür bizi/yoksa bilmediklerimiz mi diye bir dalga/biliyor sandığımız ne çok tırmalar isli soluğumuzu/dedi ve çekip gitti dalga/uzun uzun baktım ardından/kararsızca kalakalmak orada/her karar aslında yeni kararsızlık değil miydi yoksa/her bildik yola gitmeye kalkışırken/aslında bilinmezliğeydi serüven/ne çok yanılma ah ne çok üzünç o hep bildik yollardan." (bu'ydu)

Özellikle "izlerde" isimli şiirinde belirgin olarak göze çarpan olguları sıralamak gerekirse; emeğin sömürsünden, hunharca yapılan katliamlara, toplumsal felaketlerden sosyal sorunlara karşı takınılan umarsızlık, kayıtsızlık ve duyarsızlığa, meşrulaşan şiddet ve her gün artan şiddet olaylarından, anlamın sınırlarının daralmasına, insanlar arası yaşanan iletişim kopukluğundan, barış için söylenen ezgilerin aldığı hoyratça tepkilere kadar çok geniş bir yelpazede toplumsal denge unsurunu zedeleyen ne varsa izlek olarak çok zengin bir şiir sunuyor okuyucuya. Korku temelli kültüre direniş göstermeye davet ediyor Ümran Ersin bizleri.

"kimi zaman/tırpanla biçilirken dizlerin/emeklersin başın dik/belki bir bombadan artakalan/küçük bir eldir avucundaki/.../sonra bir meydana savrulursun apaçık bir meydan/kuşun selamlar seni/-kan/neden sıcak akar yanımdan/kimsenin değildir umurunda/uzaktaki son karanfilin/kıvrımp/koparması boynunu utançla/.../ çiğnendi hoyratça ezgiler/korkuyla ürperen kaldırım taşında/poyraz/sıyırıp attı üzerinden/yabanıl kent sokağının ışıltılı kürkünü.(izlerde)

Dünün acıtan, kamırtan yüzü. Dünle birlikte yitip gitmeyen, dinmeyip sızısı artan, yok olmayıp canlanan, önce uğurlanıp sonra geride bırakılan, sönmeyip alevlenen kalıntılar. Kalıt günleri. Dün: yaralayan mevsim. Dün'ün bugüne ve yarına damgası, bugünü ve yarını erteleyen gücü, kudreti. Dün'ü bugüne bağlayan, bugünü yarına erteleyen hüznü şiirlerin.

"günün yaprağı/araladın say zarını/onulmaz çığlık bir derinin yüzülüşü/irkiltisinde gider gözlerim/kan yok artık kalan su/yine dünde berelendik/.../ben hüznü sardım sakın üşümesin/buruşuk bir kâğıttasın harflerin/nasıl da uzak soluk nergis/ürperen sözlerim/dün/ sanırım bunun adı/.../bana her gelişinde/bana her gelişinde bugün/bana her gelişinde yarını erteler.(geçişler)

Doğayla iç içe bir şiir Ümran Ersin'in şiiri. Tabiat unsurları insansı biçimlere bürünür bir anda, bir güvercin ya da hatmi çiçeği sızar dizelere asızın. Kırlangıç göçlerinde uçurtmalara asılı kalır şairin özlemi, düşleri. Puhu kuşuyla saklambaç oynar ya da sevişen güvercinlerin odasız kapıların ardından gelen sesleri girer rüyalarına. Mevsimlerin yabancı olması yalancısı olmak arasındaki farkta bulur birden kendini şair. Akşamın çekilen ufku yok zamanlara akar, nereden geldiği belli olmayan anılar sardunyası ve petonyası olmayan camlarda donakalır. Şiir uzamı olmayan zamanlardan damıtılır kimi kez, evcil ses üzüncünü çeker kuytulardan. Gözlerini uykudan aralayan sevgilinin duvara yaydığı melisa kokusu ağır dizelerden. Sorgusuzluğa inat yürümedir şiir. Duyarsız sanılan yaralar izlerini temizleyecektir yeniden kanayarak bu süreçte.

Gün Lekesi, Ümran Ersin'in İstanbul'u yeni baştan okuma girişimleriyle de kendine ayrı bir yer açar. Haydarpaşa, Galata, Eminönü, Karaköy, Sultanahmet, Pierre Loti, Zeyrek, Cibali, Fener, Eyüp, Topkapı, Karagümrük, Haliç, Sulukule birer birer okuyucunun belleğinde görücüye çıkarken şairin özgün imgeleriyle zihinlere kazınmayı da ihmal etmez.

MEDENİYET MEZURASI

“Zalpaşa durağında/Eyüp’ü seyreder/cumbalı bir ev/Pierre Loti’de asude bir rock parça/şimdilerde/Zeyrek’e uğrar kavak pamucukları/baygın akşamları sırtlayıp/dar sokaklar şen dedikodulara kapılmışken/Cıbalı nedense/mırıldanır ara sıra/Fosforlu Cevriye’yi/ Fener’de öksüz bir kedinin hınçla kovaladığı/terk edilmiş evlerden sızan anılar /.../ racon keser/bileği kuvvetli mangal yürekli tayfalar/lakin/bir gece vakti/kara bir örtü olur koskoca Karagümrük/ser vermeyi göze alıp sır vermeden/Deniz’im üzerine serilerek/soluk sayfaların rüzgarı/Haliç’i dinler.”(zal)

Bir gece vakti Haydarpaşa Gar’ı giz vurgunu bir çığlıkla sarsılır. Duran saatler örneğin bir “ikiye on var” neyi imler, hangi anlara sürükler bizi, neleri çağırır, hangi menzillere varılmayı bekler? Belki düş gemilerinin yanaşma vaktidir, belki de pusuda bekleyen sırtlanın sıyrılmaya anı. Herkesin kendine ait zamanında yapay zamanlara kanan benler yitiktir ve yeniden kazanılmayı beklerler.

“oysa/ kaybolmak isterdi /fırlatılan her ok/kimbilir/ hangi ben’dim/ sonrasına kavuşmak için/arasından sıyrılan.”(akortsuz bir ezgi)

İstanbul tepelerinde kayıp sesleri, kayıp elleri ve yarı karanlık ay’ı gizler. Gerçeklik arayışı eşlik eder bu saklantıya. Kaybolan sesler ve eller arayışlarda bulunur. Aşıkardır eller; ele verir tutulmamış sözleri, kaçırılan gözler fısıltılarla dile gelir, içe atılmış düşünceler harelenir, birikmiş arzularını püskürtür yanardağın ağzı... Bunaltının ağır lisanını konuşur eller, şairin gerçeği çoğaltan sorgusunda. Gerçek kimdedir, kimin ellerindedir? “Ben gerçeği çoğalttım” diye yanıtıyor şair bu soruyu. Her birimizin gerçekliği salt pay almadan ibarettir aslında.

“sokak şarkıcılarına para veren adam/gülüşüne sokak çocuğu oturmuş/saçların çığlık/sesin/sesini buldum kayıptı tepelerinde İstanbul’un/ ellerin kayıptı Sultanahmet’te/ellerini/önce ben buldum/okşuyordu Yedikule surlarını/masum/.../ben niceydi kayıptım biliyor musun/diyorum ki şöyle denize düşen bir sokaktan/yarı karanlık ay yeni saklanmış/.../arkam bomboş sen kayıp/çoktan denize vurmuşum/ay soluksuz mu desem solgun mu/mayıs mı desem aralık mı/ben gerçeği çoğaltmışım”(kayıp)

Kayıkların yalnız lodolar tarafından okşandığı zamanlarda çoğalır yalnızlık. Bir kış günü çoktan geçip yitmiş bir anının çamursu birikintisi içindedir elleri. Ve bir süre sonra çıkmaz sokaklarda gölgesi kalan sorular gecenin ısrarıyla kuyuların ışığını aramaya koyulurlar. Kentin zamansız trenlerinin güzellikleri ezmesine izin vermez şair. Ölümün çürütüş, yaşamın can koktuğu tam ortasındadır zamanın. Tutsak dillere, tutsak bedenlere ve eril söylemin yarattığı prangalı zihinlere söylenecek ne çok söz vardır:

“kâğıttan bedenler biçili boynumuz aşağısı/oyuncu kız çocuğuyum/ biliyorum/başımız hep makas kazası/sözler bir yanda biz/bir taraf düşmüşüz/dillerimiz tutsak/dillerimizin öbür yanı yaralı/şenlik yitişi bu bağ bozumu değil”

Gün Lekesi toplumsal ve bireysel vicdanın duru, arık, sahil sesi. Yozlaşmaların, istismarların kirletemediği anlamaya, açıklamaya çalışsan, başkaldırıya dönük bir ses.

“yeni doğmuş sözlerin
sütü bağışlar mı evreni
sahi
neden kirletir bunca söz kendini”

Şafağın en kanlı yerinden bir dilim karpuz ver Mazlum Barışı onunla kutlayalım ya da devrimi
Açlığımız Rus romanlarındaki gibi kıtlık daçasında*
büyümüşken
Bir haki-oportünist gürhunun üstüne doğru yürümüşken
Lenin
Hangi şair kayıktan gerçeğini kayalara doğru sürmez?
Votkayı bardakta sek içersen geceyi omuzlarına
düşürebilirsin
Bir dost eli varmış gibi usulca uzanmış gibi arkadan
Sen ki her düş harmanında üzünçlerin en haşereli adamısın
Bir türkü söyle kavuşmak üstüne ama kavuşmalara inanma
İçinde yağmur geçişleri olsun ince bahar dalları
İçeri ayakbıcalarınla girebilirsin en temel medeniyet
mezurası
Aklın aşkının yerini aldığında kalpsiz de yaşayabilirsin

(Ama aşkı da yoksa insan nasıl tartar kendini?
Nasıl sahip çıkabilir müthiş pişmanlıklara?
De ki; aralarına girip çık ama eksilmeden kalabil
Öyle bir tartı ki bu yalnız eksikleri gösterir)

Tüm şehri tercüme edip sokağa kürdilhicazkâr çıkabilirsin
Tutuşana kadar koşabilirsin duman yapıp çekebilirsin içine
bulutları
Çöle doğru birikenler, kin develeri, gümrük duvarları
olmasın önünde yeter ki

Buraların eksigi ince bir çiy damlasıdır soluğundan
üfleylebilirsin
Susmanın dehşetli kerametinde genişleyen erincini ev
içlerinin
Kar yüzünde birikirse göğsünde kopan tipi uzun bir
zemheridir
Kokusu yaban güllerinden sayılı her kışı açıklarda
geçirebilirsin

Hayaller kurmanın Mazlum, ortası karanlık bir yer
Sözü dilde kemiksiz bir aydınlığa aşırta ay belki sevgi

22-26 Şubat 2012

* Rusçada “küçük kulübe”, “yazlık”.

Korkut KABAPALAMUT

GÜNEŞE EL SALLAYAN ÇOCUK

Raylarda kuşlar geziniyor
Elinden tutmuşum sıksa hayaletimin
Bir çavdar tarlasında düşünüyü kuruyoruz başka bir kaderin
Ölümün avucunda plastik çiçekler
Kıvraniyoruz bir sağanak gereksinimi içinde

Bir yere oturuyoruz
Gömmüşler ayın iskeletini
Süpürülmüş bir rüzgâr gibi uyuşuk kelebekler geçiyor
[gecenin köprüsünden]

Uykun var
Ağaçlara bakmak uyutuyor seni
Güzel bir çocukla göz göze gelmek de
Bacakların öyle uzun ki yitiriyorum bileklerini
Hani bir çalar saatten sular damlar ya bazen
Bir karınca aklındakileri okumuş gibi olur ya
Öyle çok korkuyorum karanfillerden

Gözlerimde milyonlarca küçücük sen dolaşiyor
Kimisi şarkı söylüyor
Kimisi kavga ediyor benimle
Biri de yemek listesinden bir şeyler seçiyor

Bir çocuk güneşe el sallıyor

Sulhi CEYLAN

YOKLUĞUNUN DANSI

Kuru yapraklar örterdim sensizliğime
Yokluğunun inanılmaz keskinliği
Yardı gövdemi

Öbek öbek kan kustum ismine
Öfke ki temizlenir kanla

Çiğnene çiğnene buzlaşan kar gibi
Birilerinin ağzında
Birkaç harften ibarettim

Dipnotlarında büyüttüm nefesimi
Apartman kapılarından kovalandım
İnsan pencereye benziyordu daha çok
Ve ürperdim cama bakınca

Sandalyemin bir ayağı kırık
Geriden baktım durduğum yere
Çölde kar beklentisiydi
Dudaklarının kıpırtısı

Günahkâr yanlarımı sürükledim ardımdan
Ardından dans ettim sokakta

Ok gibi saplanan yokluğunla

Ergül ÇETİN

OYSA BİLİRİM

oysa bilirim ağaçları ve ırmaklarıyla
her gün yepyeni bir dünyadır karşımızdaki
yepyeni bir gülüştür genç kızın yüzündeki
dipdiri bir çiğ tanesi karanfilin ucunda
yepyeni bir çığlıktır ağızımdaki, şaşkınlıktan, sevinçten,
her an yepyeni bir şaşırma benimkisi
dallardan yapraklara serpiyen bir gülüştür
omuzlarıma attığım bahar göklerinden
yüzüme serpiyen bir sevinç, bir hafiflik,
durup dururken dans etmek gelir içimden
tren istasyonunda kimsecikler ummazken.

ısrarından vazgeçen eski bir güneş gibi
onulmaz gölgeler düşürüp üstünüze
akıp geçiyorum üstünüzden ey aşklar
ey günler, başı boş, sessizce yaşamaklar,
sonsuz anları ömrümüzün.

ısrarından vazgeçen eski bir rüzgâr gibi
tül perdelerin yeğnilğine bırakıp ruhlarınızı
elma bahçelerine doğru uzaklaşan renkli bir kelebek gibi
çocukların uçurtmalarında çırpınan sevinçlere
fabrika bacasından yükselen dumanların
görünmez olduğu en uzak noktaya doğru
yaşamadan yağmurlarımı topraklarınıza
küsün bir bulut gibi çekip gidiyorum.

ey göğsü bir gül yaprağı kadar ince,
göğsünden dudaklarıma bir çiğ damlası düşmeyince
çekip gidiyorum
yeşermiş ekin tarlasını çiğneyerek hırsla
omuzlarıma attığım gökyüzü
bayrak gibi çırpınarak.

Mithat ASLAN

YAŞAMIN KIYISINDA OLMAK

işe gidip gelmelerle eskidim durdum
yorgun bir şairdim ada vapurunda
hep şiirce baktım yaşama
tuttum ayışığında şiirler okudum
delirmiş bu adam diye baktılar

atları boşalmış bir lodosta
yunuslarla söyleştim
deniz köpüklü şarap gibiydi
Poseidon'la oturup şarap içtim
simit yerine şiirler attım martılara

az mı sevdalar eskittim
az mı kırıldı kalbim
taşıyamadı bu yükü
düşse kalka

hâlâ kulaklarımda oynasır
ambulans çığlıkları

Öztekin DÜZGÜN

EV

Çatı anlaştı kışla, damlatıyor ev

Eğil, kulaklarını getir ağzıma
Bağırırsam herkes duyar,
Duyar da üşüyeceğimizi, kimse gelmez
Eğil, yoksa üşüyeceğiz.

Penceresi kırıyor kirpiğini,
Balkonunda bal sarmaşığı.
Yolunun ağaçları ezbere bilir nefesimizi,
Bilir de bırakmaz bir yere.
Evi ev yapan çatısı mı sadece?

Durak arama,
Kaçınıcı ev bu, kışa terk edilen...
Dön bak.

İnebileceğimiz yer

başka yok

Rasim DEMİRTAŞ

AŞK

1
dişlerinin protezinde
oynar
eski bahar geceleri

2
saçlarının
gece merdiveniyle çıkılır
yalnızlıklar kuyusundan

3
ne zaman başlarsa
o zaman durur
gözlerinin
tam gün çalışan
fabrika dumanı

4
lodos eser iptal edilir
şehiriçi vapur seferleri
benim hiç durmaz
aşkımın seferleri
kar yağar tatil olur okullar
bende sürer ders saati sevdalar

5
aşk

iki ağacın iç ateşidir
yandıkça ormana dönen

Turgut TAN

GİZEMYA

Ahşap ev, çinko leğene, çatıdan damlalar,
Mutfakta tel dolap asılı
Köşede rengi sarı gaz ocağı
Kulplu bakır mangal,
Sofada, gürül gürül yanan soba,

Sessiz mahalle fani Dünya
Aynalı gaz lambasının
Şişesi islenmiş, kararmış...
Hohlanıp, bez sarılmış çubukla temizlenir

Masanın üstünde abinin okuduğu
Sayfası kıvrık, Halide Edip Adivar'ın
"Türkün Ateşle İmtihani"
İstiklal Savaşı hatıraları kitabı.

Yazları kuyuya sarkıtılan testi,
Çocukluk çağı zamanlar,
İlerde gençlikler varmış daha
Akıp giden bir akarsu gibi:
Kırlarda ilkyaz çiçekleri,
Dostluklar, kurumuş dallar
Gelip geçmiş onlar da
Sürer sanırdık ardından baktık

Herkesin başında, o seneler
Vefasız Muazzez Tahsin, Kerime Nadir aşkları
Kimlerle oldu
Unutuldu.

İçkievleri köşeleri..
Mevsim kış, uzun karanlıklar
İstanbul kar beyaz, bu gece
Aynalı, fitilli, gaz lambasının
Titrek ışığında, anılar üzerleri çiğli
Tahayyülden güzel şey var mı
Hatırlamak geçmiş hayalleri

Mazi,
Nostalji...

Adnan AKDAĞ

KAPI

Kapı çalındı ya
İçeri gökyüzü girdi, çocuklar da
Açıldı göğsümün bendi, evi bulutlar sardı
Ayağımın altına halatlı köprü, danstayım
Kafamın taşı açık; güneşe uçsun kuşlar
Sesimi kıstım, kozasından çıkarlar yanağımda

Kapı aralandı ya
Gözlerim hayali sonladı, kirpikler havada
Anıydı, sıkıntı içeri sızdı, çok geçmeden oldu
Deniz bir yana, toprak gelgite yüklendi

Sıfat değişedursun, matlıgım elmas kesintisi be!
İmbat elimden tut, sevisine ulaştır dünyevileri

BENDEN SANA YAMALI'DAKİ İMGELERİN İÇİK YA DA UZALAK OLMA ÖZELLİĞİ

Hasan EFE

*Benden Sana Yamalı'da** yer alan imgelerin değişkenliği ve sıçramsallığı ile ilgili özelliklerin üzerinde durulması gerekir diye düşünüyorum.

Bunun açıklanabilmesi için şiirlerdeki bazı imgelerin *ıçık*** ve *uzalak**** olma özelliğinin açılması gerekir. Bunun üzerinde durmadan önce *Benden Sana Yamalı'daki* birkaç imgelem oluşumuna şu örneklerle bakalım.

*“Dümeni kırık kişilerin adını ezberle
Şarap ısmarla, yeni kuşak bataklik serçelerine
Bir elinde mızrak, bir elinde bıçak bilirim
Göz kaslarıyla yaklaş her birine*

.....
*Yeter ki konuşmayayım kuş gözlemcileri içinde”
(Vurgu bana ait, age, s. 351)*

Yukarıdaki şu alıntı dizede şair “*Şarap ısmarla, yeni kuşak bataklik serçelerine*” diyerek *bataklik serçelerine* bir insan olma görevi yükleyerek *kişileştiriyor*. Aynı şiirin üçüncü bölümünde yer alan “*Yeter ki konuşmayayım kuş gözlemcileri içinde”* dizesindeki öbek ise biçim (görünüm) değiştirmeksizin insan/lar olarak kalıyor. Buradaki (ikinci dize) imge oluşumu nesnelere değiştirilip dönüştürülmemiş şekliyle gerçekleşiyor.

Kuş gözlemcileri öbeği (şiirin yan çoğul öznesi) dizede zihinsel çözümlüme girince yine *kuş gözlemcileri* öbeği (şiirin yan çoğul öznesi) olarak kalıyor. Yani *insanlar*; yine *insanlar* olarak bir değişikliğe uğramıyor. Bu öbek imgesel çağrışımla *biçimsel* olarak değil de *işlevsel* olarak değişikliğe uğradığı için imgeleşiyor. Yani şiirdeki *kuş gözlemcileri* gerçek anlamda doğadaki kuşları gözlemleyen amatör veya profesyonel gözlemci/ler değil... Yine aynı *gözleme* eylemini gerçekleştiren, ama bunu *şairin özneye verdiği başka bir görevle* dizelere yansıtan yan çoğul öznedir. Şairin dizelere yüklediği bu görevi okur, zihninde yanılısatarak başka bir işleyişe ya da eyleme sokar ki bu algı da imgeleme dönüşür.

Bundan önceki imgelemede yer alan *bataklik serçeleri* öbeği, insandan hayvana dönüşen bir kişileştirme olarak beliriyor. Yani bataklik serçelerinin yaşayış, davranış, görünüş, yeme, içme, uçma, vb özellikleri kişi üzerine evrilip zihinde yanılısama oluşturarak imgeleme dönüşüyor.

Buradan yola çıkarak;

Söz konusu edilen bu şiir alıntılarındaki dizelerde *imgelemin işlevi* iki yolla gerçekleşiyor;

a) İnsandan insana, biçim ya da şekil değil de konum değiştiren,

b) İnsandan hayvana dönüşen ve hayvandaki özellikleri insana taşıyan bir sezdirmeyle gerçekleşen imgelem.

Kuş gözlemcileri ve *bataklik serçeleri* öbekleri metinsel bütünlükte imgesel işlevi gerçekleştirmiş olmaları nedeniyle “*ıçık imgelem orun*”la yüklüdürler. Yani öbekler yer aldıkları metinde bir zorlanmaya girmeden şiirselleşerek okurda farklı çağrışım yolları açmıştır.

Şiirin asıl öznesi ya da *şair* acaba, kanatlı bir canlı olsaydı hangi kuşun özellikleri ona daha çok uyardı? diye de düşünülebilir.

Şiir, yaşamı ve düşleri yeniden kurmaksa; var olanı bozup yeniden yaratmaksa... Bunda, o şiiri yaratanın da etkileri olacaktır. O zaman *şiirin gerçek öznesinin* de bir işlevi olmalı. Şairin kendi düşlerinde kurduğu yeniden yapılanmayı, bir okur da usunda bozup yeniden kurarak *şiirin öznesine* bir imgelem görevi de yükleyebilmeli.

Bu da algı yanılısamasında bir *kuş* olacaksa *şiirin gerçek öznesinin* bu yanılısamadaki görüntüsü ne olabilir?

Hiç kuşkusuz ki *küçük batağan* kuşu!

İmgeleme yansıyan bu kuşun birkaç özelliğine bakalım.

*Tatlı sular da yaşayan kısa, bodur, dalgıç bir kuştur. Yalnızca kendine has özellikleriyle değil aynı zamanda, gagalarının üzerindeki solgun sarı renkli leke ile de dikkat çeker. Bu kuş gövdesinin arkasındaki açık renkli tüylerini kabarttığında yuvarlak bir görüntü oluşur. Sonbaharda ivedilikle tek başına veya küçük dağınık gruplar halinde dalgaların ulaşamadığı körfezlerde, göletlerde, çıplak beton kenarlı ağır akan kanallarda, marinalarda, açıkta yüzerken rastlanır. Rahatsız edilince hemen suya dalar. Kovalandığında ya da uçmaya zorlandığında, küçük yuvarlak kanatlarını açar, uçmadan önce on beş yirmi metre kadar suyun yüzeyinde koşar. Genellikle büyük mesafelerde uçmakta zorlandığından, kısa bir mesafe uçtuktan sonra korugan sazlarla kaplı bir alana düşüverir. Beslenmek için suyun altına dalsa da, bir metreden fazla derine inemez. Su böcekleri ve onların larvalarının yanında iribaşlar, yumuşakçalar ve diğer küçük su hayvancıkları ile beslenir. Kuş beslenmesinde on cm kadar balıklarda beslenir. Mükemmel bir yüzücü ve dalıcıdır. Avını su altından izler. Gizlenmek için vejetasyonu başarılı bir şekilde kullanır.****

Okur algısında, *şiirin gerçek öznesi* böyle bir çağrışımsal yanılısamaya (yukarıdaki alıntıdan yola çıkarak) girerse *Benden Sana Yamalı'daki* imgesel işlevler şiirler bütünlüğüne nasıl yansır?

Bu sorunun yanıtı aranırken sözü edilen önermenin de göz ardı edilmemesi gerekir.

Şimdi, kitap bütünlüğüne “kuş bakışı” eğilerek *ıçık imgelem* ya da *uzalak imgelem* olabilecek sözcük ve öbeklerin bazılarını saptayalım.

En belirgin olanlar:

Ben(*şiirin gerçek öznesi* olarak, *bu küçük batağan ile işlevleşmeli*), geleceğe kalma isteği (s.144, s.148, s.149...), aşağılık kompleksi, ölüm (150, 154'ten sonraki sayfalarda daha belirgin, *sona doğru bu algı kalkıyor gibi görünse de yazımızın başındaki açılım örneğinde yer alan kitabın son şiiri bu sözcükle bitiyor.*), cinsellik, farklılık (s. 176, s.297, s. 300...), Biteviyelek, ses sorunu (s. 222, s.231, s.284, s. 314, s.348 [*Bazen öznenin kendi, bazen toplumsal sorun oluyor bu ses, burada toplumsal sorun*], s. 347, s.358, s.359, s.365, s.378...), deprem (*bazen imge bazen gerçeklik anlamında s.259...*), efe (s. 234, s. 286; s. 380 *gerçek*), bıyık (s.257, s.241, s.313, s.318, s. 363, s.510...), ense kasları (s. 353, s.379, s.396...), kemik (s.353, s.347 [*başlık*], s.357, s. 372, s.394, s. 523, s. 395, s. 498...), paralı mahkûm (s.378...), sifonu çekme (s.394), deniz feneri (s.408, s. 480), sirke salatası, çuval giydirme (s. 496), fıstık artıkları (s.232, s.233), başkası üzerinden kendine dönük bir kaygı (s.157...), unutulmama isteği (s. 161...), güzel bir çevre ve özeleştirme (s.258...), kaygı (s.261...), ev- aile- boşanma sorunları (s.210'dan *sona bölüm*; s.305, s.319...), kuş gözlemleri (s. 417, s.351), üç parça, üç bölüm (s.523, s. 316, s.318, s.319, s.329, s.32, s.344, s.335, s.343, s.348, s.364, s.374, s.337, s.378, s.386, s.392, s.395, s.452...), geyik kanı (s.361), eski tarife bir şair (s. 352), kör ada (s. 468), yırtmaç (s. 449 *sonlarda bu imge artıyor...*), mermer, tebeşir(*bazen çizgi ile algılanırken bazen dağılmış bazen de beyaz olarak algılanıyor*)...

Bunlar uzatılabilir kuşkusuz.

Yukarıda *içik imgelem* örneği vermiştik, şimdi de *uzalak imgelem*'in oluşumuna eğilmek için “*üç parça, üç bölüm, üç...*” sayı öbekleriyle kurulan birkaç dileye bakalım.

“Şişeyi kırdım, kırdım *üç parça*” (age, s.316)

“*Üç gün* daha ömür biçildi” (age,s.318)

“Adımı *üç kerede* ezberlediğim o dil tutukluluğunda” (age, s.332)

“Biz *üç kişi*; boyacı Ergun, gardiyan Osman, ben” (age, s.378)

“hayatımı *üçüncü kez* yazdığımda” (age, s.416)

“bir kış, belki *üç kış* daha abonman bileti kullanırım” (age, s.431)

Yukarıdaki alıntılardan ilk üç dizesinde sözü edilen sayı öbeklerinde yani “*üç parça, üç gün, üç kerede...*” işlevi *içik imgelem* olduğundan öbekler imgesel çağrışımla şiire dönüşüyor.

Dört ve beşinci dizelerdeki “*üçüncü kez, üç kış*” sayı öbekleri ise *içiksel imgelem* görevi karşılayamadıkları yani metinde imgesel çağrışımı güçlendirmedikleri için *uzalak imgelem* olarak kalıyor. Bir başka deyişle bu öbekler dizelerde (metinde) imgeyi güçlendiremedikleri/oluşturamadıkları için imge, metinden uzaklaşıyor. Haliyle şiirsel işlevin dışında kalıyor.

Bunların yanı sıra şiirlerde *çoklu içik imgelem* örneği olmasına karşın *uzalak imgelemde* bunu göremiyoruz. Çünkü *uzalak imgelemde* çağrışımsallık olmadığı için çağrışımsal boyutlar da görülemez. *Çoklu içik imgelem* ile bir sözcük, öbek, vb aynı şiirde birden fazla imgeleme dönüştüğü için, bunun çağrışımsal boyutları artar ki bu da *çoklu içik imgelemi* oluşturur.

Şu dize buna örnektir.

“*Geyik kanına* bürünmüş ilk günlerin” (age, s.361)

Geyik kanı, öbeği *içik imgelem* olmasının yanı sıra *çoklu içik imgelem* işlevi ile de şiiri zenginleştirir.

Şiirdeki çağrışımları;

a) Pembe renkli boya (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü),

b) Geyik kanının misk olması,

c) Bir şiiri çağrıştırması (Lale Müldür, *Saatler / Geyikler*, YKY, 2001),

d) Jägermeister, bir tür Alman yapımı içki,

e) Argoda iki kafadarın kan frekanslarının uyuşması, kafa dengi olma.

Sonuçta *içik imgelem işlevi* ile kurulan imgeler şiire dönüşüyor, *uzalak imgelem işlevi* ise şiiri gerçekleştiremiyor.

Peker şiirine farklı açılardan da bakılabileceği göz ardı edilmemelidir.

Dipnotlar:

* Hüseyin Peker, *Benden Sana Yamalı*, Toplu Şiirler, Kırmızı Yayınları, 2011, İstanbul.

** **İçik**, kendi isteğiyle bir yerden ayrılıp bir başka şeyin içine girme, zorlama olmadan bir şeyin içinde olma. (Bu, Manas Destanında yer alan bir sözcük.)

*** **Uzalak**; uz, kökünden –alak ekiyle türeyen bir sözcük. Bulunduğu yerden ayrılan, uzaklaşan, ondan kopan anlamlarında. (Kaynaklarda böyle bir sözcük yok, ama bu yapıyla oluşan örnekler var; çök-elek, civ-elek, çöz-elek, yat-alak, koz-alak gibi.)

Uzalak imgelem: Bu tanım, şiirde bir imge oluşturmaz. Çağrışım oluşmadığı için imgeden de söz edilmesi olası değildir, ama şiir incelemesinde *olmazlığın* da bir kavramı karşılaması söz konusu olduğu için bu adı (*uzalak imgelem*) kullanıldı

**** Bu alıntı; *Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa, The Birds of the Western Palearctic – Volume III- Waders to Gulls...* Oxford London New York Oxford University Peres, adlı kaynaktan yararlanılarak ilgili bölüm özetlenmiştir.

Duygu KANKAYTSIN

NARIN YAZDIĞI

bil,

mevsim kıştı oradan bakınca
göğü düşmüş artık sevincin
yepyeni öfkeler çıkagelmiş
eldeki fırtına onmaz bir ağrı
sövülüyor fransızca şarkıya
sesinde yoğun olan dithyrambosların

uzun yürüyüşlerden hatırlanır; deliliğe
övgü en eski kumaş öyleyse
ceptedir bir bilek bir de trajik hata
kurdele kesme zamanı artık ekranların
kaçıncıyı tiksindir fahişeler

oysa üzümler şarap olmadan baş edilemez
indirir düşkünlüğü aydan usulca
bir kadın çocuklarına kıyar gelecekten

bir şehir nihayet çüppesini terkeder
nar damgasını vuracak sayfaların

Mine ÖMER

AKŞAMI BOYNUNA DOLAYA DOLAYA

keyifli gün batımında
süzüm süzüm süzülen
ay'ı dürter balıkçılar
kalabalık ağlar
HÜZÜN

Kentin uzak yüzüyle yüzer vapurlar
iştahlı alaz sağanağında
kimin ezgisi bu yaş

yıkanır suda
sesine bol gelen düşlerle hesaplaşan ırmak
neşeyi çekiştiren surat
tıklım tıklım bakışlara gömülen
HAYAT
kıyıya demirlenen gözler taşar rıhtımdan
herkes kendi kalabalığına yürür

dilenci bütün kalabalıklara
geceyi boynuna dolayan aşk küser
sanırsın hiç dönmeyecek
MAVIYE DÜNYA

Karşıyaka, Şubat 2012

Özge KOCATÜRK

SENİN ANNEN BİR YEDEKTİ YAVRUM

Yol gövdemi hecelemekte

Türkü diye kendime yakıldığım zamanlardı gurbet
üçra göstergeli her yolculukta

Hücreci günlere üvey kardeşti dört çeker karakterim
Kapatuma vurdukça rüzgâr, gücünü tattım hızın
Oysa savunur dururdum bedenime rağmen inatla
Benden sonra kibirlenecek, duvarı çentik dünyayı.

İçime sapan koordinatları dizip bir bir
Yalnızlığa ibret olsun diye saptadım aşkın uzvunu
Sürdükçe kör noktayı dörtnala bu zahiri navigasyonda
Kendine paslandı tarihimin metronomu

Bir yüzümde yol, diğerinde erk aşkın izi
Hangi aklın dingili vardı ki o raddede tutsun freni

Ve inandıkça kaburga uzantısı olduğuna bedenimin
Dört avrada itaatlendim

Sofradaki yerim “öküzgözü”nden sonra
Orgazmdan önceydi...

Yavrum!
Senin annen bir yedekti

M. Güner DEMİRAY

PERDE

Gong çaldı, uyandın işte
Günleri sayıklayan
Bir sarmaşık bedeninde,
Mayalı bir güzdür eksiltir seni
Heybendeki belleği çıkar
Getir kalbin tartısını
Perdeyi aç

Ben hep aldandım
Sahnedeki yaz gülmelerine,
Hüzün biçip durdum arka bahçede
Çünkü alğının gerisi ıslak gece,
Ya sendeki bu suskunluk,
Bu garip çekince...
Getir giz kuyularını
Perdeyi aç

Gör ki dalgın bir saçak

Kehribar zamanları yutar
Saatler devrilir çarkın dişlisinde,
Sen bu zaman mağarasında
Kara bir rüzgar büyütürsün öyle
Ağında takılı bu düşler ne?
Getir günah fanusunu
Perdeyi aç

Gizem OKULU

KALANLARI BURAYA SÜRÜKLEYİN

uzak boyunlu bir adam duruyor karşımda
sesini ardına verdiğiinde oluşan
aura

ve
kan çekirdekleri
gözlerini dikmiş yansımama
göz diyor o,
hayır hayır
söz diyor olmalı!
konuşamıyorum
yazamıyorum
bak
okuyamıyorum
rum rum rum
rumbadarum!
karşımda oturuyor ve düşünüyor bazan
bazan onu sevesim geliyor
biraz döverek
biraz söverek
tabii şiddet de var bu işte
bu işte yarım kalmış bir şeyler de var elbet
biliyorum
geçmişimi gördüğümde yanaklarım kal rengi oluyor
ah, bir de o görse ya
yarabbi şükür beni tanımıyor
sessizce odama kapanıyoruz
strawberry fields, strawberry fields
ona, en güzel bileğimi hediye ediyorum.

28.11.2011

Yako ASDESO

GIYOTİN -I

giyotine banarak yediğimiz akşam üstlerini
bir evin avlusuna terk etmiştik hatırla

seni sevmeye nefes varken
bir anda
boğazıma bir intihar gibi tırmanır
dağ zirvesi alınıdaki ağrı
ve gamzelerinde ağlayan derviş
karlı efkârlı
ama zapt edilmemiş
gözlerimi bahar diye yumsam gözlerine
belki çiçek açmam
ama ölmem de

çocukların çocuk
kadınların kadın olduğu bir düşün
kum saatindeki çöl
ve varoluş nöbetlerinden kalma
pek çok soru gibi
aşkta bütün sorular
boşluğa sorulmuş

Yılmaz BOZAN

X- LARGE

tamamlanmış ölüm
fısıldadı
kanyondan dökülen şelale
tenhalaşan gölgesinden
fırladı dağ
nisan'ın izlerini boğarcasına
ırmağın denize dökülmesiymiş
hayat

öğrendim en nihayet
hastalık korkusunu yenmeyi
dünya malıymış hastalık
çin malı misali
akıtıyor zehrini
akıbet fikri
zahiri anlamıymış bilincin

yalancı ortakmış meğer
iradenin ebediyet yanılığısı
sonsuz yoksulluk
bitimli sıhatten daha iyi
acizlik kordan yumruk
çarpar kendi içine
bâtını anlamıymış cezanın

büyükmüş iki beden
ecel giysisi
terzisi kör bir uşak

Haşmet ASILKAN

FATURALI AŞK

keşke sana şair gibi davransaydım
sana olan sevgimi keşke
poetik güzeller için hazırlanmış
emektar dağarcıktan
çektğim sözlerden sıralasaydım
emekli bir şair olmayı bile
başardım senin için
sendikadan bulduğum cesaretle
sana yazdığım itiraflarımı
suç sayamayacağını öngörerek
ve çok satan kitaplarımın içinde
adını zikrederek
seni daha çok sevdiğimi anlatabilseydim
ekmeğimi senden yediğimi de
itiraf edemeden
sana olan aşkımanın ikinci baskısında
söz veriyorum

bütün vergilerden düşerek
bir katma değer olarak
sana
geri döneceğim

Ümit AYDIN

GRANDE RUE DE ALMILA

sevgili almila,
sana bu mektubu
kendimi öldüreceğim günden yazıyorum
dilemmanın da dergâhı vardır
tetiği çeker; şehir olursun, tutukluk yapar; kadın
almila,
sana bu mektubu
dinimin emrettiği acıyla yazıyorum
ama sen yehuda'nın vicdanıyla oku

artık fahişeler benimle konuşmuyor
artık fahişeler kendileriyle de konuşmuyor
artık yoksun, kimseyle konuşmuyorum
lozan meydanı'nda recmedilmiş
dudakları, gözleri ve'hameti iri
küçük bir kız çocuğu,
şimdi fransız sokağı'nda ruhandan oluyor
almila,
sana bu mektubu
henüz büyümemiş ellerinle yazıyorum

vitrinleri ve dilencileri geçtikten sonra
istanbul'dan ya da kendimden geçtikten sonra;
reklam tabelaları, çok satan şarkılar, neon ışıkları ve
jenerikler
aynı kafatas aynı caiz jakuziler, ana haberler ve seçimler
yasa tasarıları, iptal davaları + devlet
hangi mezarın müfessiri, hangi ibrahim'in yangını olur
bilmiyorum

almila;
şirkiyyâtını, sol göğsündeki beni
ılgar korkaklığını ve sesinin titreyişini alıp
daha neşredilmemiş bir yüzyıldan
daha nakşedilmemiş bir inanca gidiyorum
artık pera; kevaşe soyluluk
artık pera'nın dilsiz rahmi yalnızlığına armağan
ve yalnızlığın rahman
bu rahman bir infial!

sevgili almila,
farklılık ihtiyadıyla kendilerini zahir duvarlar arasında tutan
ve hissetmedikleri duyguların ifşa olduğu oyuklara sahip
kadınlar ve şehirler tanıdım, hiçbiri bu kadar hiç değildi!
sana bu mektubu; akl-ı feâl'de sayacın durduğu,
levanten yüzünde sokak kedilerinin boğulduğu,
istanbul'un bir depremle dümdüz olduğu andan yazıyorum

ama sen; bir elinde sigaran, diğesinde klitorisin
beni doğururken oku!

şimdi tetiği çekebilirsin.

ELEŞTİRİ VE YARGI

Pierre MACHEREY
Çev. Utku ÖZMAKAS

Edebiyat eleştirisi nedir? Bu soru yanıltıcı bir biçimde basit görünür. Eğer bu soruyu “Eleştiri bir edebiyat yapıtı hakkında bilgilenme girişimidir” diye yanıtlarsak, eleştiri uğraşını –deyim yerindeyse– bir nesne olarak değil de bir araştırma alanında tanımlamış oluruz. Öte yandan şüphesiz ki “bilgi” terimini zamanından önce kullanmış oluruz. On yedinci yüzyıldan beri daima yalnızca edebiyat yapıtlarının incelenmesi anlamına gelen “eleştiri” sözcüğünün kullanımlarını ve anlamlarını soruşturmalıyız. Üstelik “edebiyat tarihi” ifadesi, bu gözde biçimiyle kullanılırsa “eleştiri”nin yerini alma konusunda başarısızlığa uğrar. Çok geçmeden edebiyat tarihi ile edebiyat eleştirisi arasındaki ayrımı vurgulamak, onları karşıt olarak konumlandırmak zorunlu hale gelir. Yine de “eleştiri” terimi muğlak kalır: Bir yandan yadsıma tavrına, itham etmeye, düşmanca bir yargılamaya gönderme yaparken; öte yandan (en temel anlamında) sınırların mutlak bilgisi, bir etkinliğin koşullarının ve olanaklarının araştırılması anlamına gelir. Tek bir işlemin görünüşleri olmasına karşın uyumsuzlukları içerisinde ilişkide oldukları sürece kolayca bir anlamından ötekine doğru geçebiliriz. Eleştiri disiplini bu muğlaklıkta, bu çifte tutumda köklenir. Suçlama-olarak-eleştirisinin olumsuz yargısı ile –eğreti dursa da ad koymak uğruna adlandırdığımız– açıklama-olarak-eleştirisinin olumlu bilgisi arasındaki farklılık, takdir olarak eleştiri (beğeni eğitimi) ve bilgi olarak eleştiri (“edebi üretimin bilimi”) arasında yapacağımız kesin ayrımı gerektirir. İlki normatiftir ve kurallara başvurur; ikincisiyse kurgusaldır ve yasaları düzenler. Biri sanattır, (katı anlamıyla) tekniktir. Ötekisi ise bilimdir.

İkisini aynı anda uygulamaya koymak olanaklı mıdır? Onlardan birini seçmek zorunda mıyız? İçerdikleri kendilerine özgü yöntemler nelerdir?

Pierre Macherey 1938 yılında doğan Fransız düşünür Althusser’in öğrencisi ve *Kapital’i Okumak’ın* yazarlarından birisidir. Yüzden fazla makalesi olan Macherey, edebiyat eleştirisi ve kıta felsefesi üzerine çalışmaktadır. “Eleştiri ve Yargı” başlıklı yazısı *A Theory of Literary Production* kitabının ilk bölümüdür.

Kitaplarından bazıları şunlardır: *Reading Capital* (1965), *Hegel ou Spinoza* (1977), *A Theory of Literary Production* (1978),

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki	: Ramis Dara adına açılmış 6025702 numaralı hesap.
Yayın adresi	: Oğuz Eczanesi Atatürk Caddesi 101 / B Osmangazi – BURSA	Banka hesabı	: Ramis Dara adına Finansbank Fomara Şubesindeki 21329696 numaralı hesap.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685		

Hegel et la société (1984), *The Object of Literature* (1995), *In a Materialist Way* (1998).

DİZE

İzzet GÖLDELİ

14 Haziran 1994

Fırsat bulduğumda göz atarım, okurum diye çalışma masamın üstünde birikenler zamanla masada yer bırakmaz, varlıkları bir tehdit haline gelir. Bu tehdit dayanılmaz hale geldiğinde her şeyi bir yana bırakır, birikenleri elden geçirmeye başlarım. O gün de öyle oldu. Birikenler arasında bir gazetenin sanat-kültür sayfası olarak yayınladığı sayfasına göz atarken, nereden alındığı belli olmayan, ortamını yadırgamış gibi duran şiiri okumaya başladım. Murathan Mungan’ın bir şiiriydi; “Bıçak”. Dilin sıcaklığını duymaktan, şiiri yaşamaktan çok, şiirin ele alınışını, yapısal kuruluşunu, biçimini değerlendirmeye yönelik bir okumaydı:

*"Yere düşürülen bir bıçak sesi
Kristali tuzla buz olmuş gözlerinin
biliyorum ay kanatıyor
ne zaman sussak geceyi"*

dizelerini hızla okuyup geçtiğimde dizelerin yakın gelisi dikkat çekiciydi. Sevdiğim, yinelediğim o dizenin tadı vardı okuduğum, üçüncü dizede. Bulmak güç olmadı, dizenin izini. Belleğime güvenmek yerine kitaplığım raflarının birinde duran, uzun zamandır elime almadığım kitabı çıkartıp okumaya başladım;

*"Bir avuç ay kanatır geceyi
Titrek ışıklar
şaşkın kıvrımlar
uykusunu soracağın
usta bir su mayalanır
çarpa çarpa pushu belleğine"*

(*Çarptıkça*, Ge Yay., s. 4)

1973’de yazdığım dize yirmi bir yıl sonra fiil kipini değiştirerek çıkmıştı, karşıma.

Bir başkasının da aynı denebilecek bir dizeyi “bulması”, sınırsız bileşimlere olanak verdiğini varsaydığımız dil öğelerinin biraraya gelişlerinde sınır olabileceğini anımsatır

E- Posta

: akatalpa@hotmail.com

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.com), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler, İhsan Üren'in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.